

Innst. O. nr. 46

(1999-2000)

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov 24. oktober 1946 nr. 2 om barnetrygd

Ot.prp. nr. 17 (1999-2000)

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

I statsbudsjettet for 2000, jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000) for Barne- og familiedepartementet, foreslo Regjeringen at den øvre aldersgrensen for barnetrygd skulle heves fra 16 til 18 år fra 1. januar 2000.

I budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet ble det oppnådd enighet om at virkningstidspunktet for utvidelsen skulle utsettes til 1. mai 2000.

Barne- og familiedepartementet legger herved fram forslag til de nødvendige endringer i barnetrygdloven som følge av forslaget om å utvide barnetrygden til 18 år. Forslaget innebærer at barn som fyller 18 år etter 30. april 2000 vil få rett til barnetrygd til og med den måneden de fyller 18 år.

Bakgrunnen for forslaget

De fleste unge er under utdanning fram til de fyller 18 år, det blir stadig færre under 18 år som forsørger seg selv. Finansieringen av videregående skolegang er primært å betrakte som et ansvar som påligger barnets foreldre. En naturlig konsekvens av dette er at barnetrygden knyttes sammen med myndighetsalderen som er det tidspunkt forsørgelsesplikten opphører.

Enslige forsørgere blir rammet særlig hardt av dagens ordning med opphør av all barnetrygd fra måneden etter at barnet fyller 16 år. Dette skyldes at enslige forsørgere mottar barnetrygd for ett barn mer enn det faktiske barnetall (utvidet barnetrygd). Situasjonen for disse (hvis de ikke også har yngre barn) er at de fra det tidspunkt barnet fyller 16 år får 1 895 kroner mindre per måned i tilskudd til forsørgelse av barnet (1999-tall).

Hvem skal ha rett til barnetrygd?

Det foreslås at barnetrygdloven endres slik at det skal utbetales barnetrygd også for 16- og 17-åringer.

Forslaget innebærer at barn som fyller 18 år etter 30. april 2000 får rett til barnetrygd til og med den måneden de fyller 18 år. Barn som fyller 16 år etter 31. mars 2000 vil fortsette å motta barnetrygd uten avbrudd. Alle barn som har fylt 16 år i perioden 1. mai 1998 til 31. mars 2000, og som har vært ute av barnetrygden på grunn av at de er over 16 år, vil på ny få rett til barnetrygd fra 1. mai 2000.

Det foreslås at retten til barnetrygd til 18 år skal gjelde alle uavhengig av om de er helt eller delvis selvforsørgende.

Det foreslås videre at retten til barnetrygd skal falle bort når barnet inngår ekteskap eller partnerskap. Regelen foreslås også gjort gjeldende for barn under 16 år.

Hvem skal få barnetrygden utbetalt?

Utgangspunktet i gjeldende rett er at det er barnets mor som skal ha barnetrygden utbetalt. Det foreslås ingen endring i dette.

I de tilfeller der barnet er selvforsørgende og ikke mottar noen form for økonomisk støtte fra sine foreldre, kan trygdekontoret utbetale barnetrygden til en annen som har å påse at den kommer barnet til gode. Dagens regelverk på området foreslås gjort gjeldende også for de mellom 16 og 18 år.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Det foreslås at merkostnadene ved å utvide barnetrygden til 18 år dekkes innenfor eksisterende budsjettammer, jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000) kap. 845. Det innebærer at satsene for yngre barn reduseres noe slik at barnetrygden også kan ytes for 16- og 17-åringer uten at de samlede utgiftene øker.

Det er trygdeetaten som vil forestå den praktiske gjennomføringen av en utvidelse av barnetrygden til 18 år. Utgangspunktet er at alle 16- og 17-åringer som har vært ute av barnetrygdordningen på grunn av da-

gens aldersvilkår, tas inn i ordningen igjen mest mulig automatisk. Barn som nylig har flyttet til Norge og ikke har mottatt barnetrygd fram til de var 16 år, må fremsette krav om barnetrygd på vanlige måte.

Det vil påløpe merkostnader for trygdeetaten med å innføre barnetrygd til 18 år. Samlede merkostnader i forbindelse med innføringen av barnetrygd til 18 år er av Rikstrygdeverket anslått til i overkant av 5 millioner kroner. I tillegg kommer økning i løpende utgifter på om lag 600 000 kroner per år. Tilleggsbevilgninger til trygdeetaten som følge av disse merkostnadene vil bli vurdert i samband med Revidert nasjonalbudsjett 2000.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen vil vise til Regjeringens bebudede gjennomgang av barnetrygdloven, og vil komme grundigere inn på eventuelle endringer i loven der.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, vil vise til behandlingen av statsbudsjettet for 2000, der et flertall går inn for å utvide barnetrygden til 18 år.

Flertallet støtter proposisjonens forslag til endringer i loven.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet viser til at de fleste unge går på skole og forsørgeres av sine foreldre også etter at de har fylt 16 år.

Disse medlemmer mener det er en riktig prioritering å utvide barnetrygden innenfor en proveny-nøytral modell. Dette medfører at satsene for yngre barn reduseres noe slik at barnetrygden også kan ytes for 16- og 17-åringer.

Disse medlemmer viser til at modellen som er valgt for en utvidelse av barnetrygden samsvarer med den som er skissert i avtalen om kontantstøtte mellom Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre.

Disse medlemmer viser til brev fra Barne- og familiedepartementet 24. november 1999 til Høyres stortingsgruppe. Her går det bl.a. fram at ved nominell videreføring av barnetrygden vil ett enkelt barn komme ut med en pluss på 1 272 kroner etter det nye regelverket sammenliknet med tidligere.

Redusert utbetaling på 7 054 kroner pr første og andre barn er basert på en lønnsjustering av satsene for barnetrygd og forsørgerfradrag fra 1999 gjennom 16 år.

Disse medlemmer viser i den anledning til at i alle budsjettforslag fra og med 1993 er barnetrygden og forsørgerfradraget holdt nominelt uendret.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til Fremskrittspartiets alter-

native statsbudsjett for 2000 hvor partiet presiserer hvor viktig det er å utvide barnetrygden til 18 år. Disse medlemmene vil også vise til at Fremskrittspartiet finansierte denne utvidelsen med friske midler slik at barnetrygdsatsene forble på 1999-nivå.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine merknader i Budsjett-innst. S. nr. 2 (1999-2000). I sitt alternative budsjett for 2000 foreslo Høyre å videreføre ordningen med barnetrygd frem til barnet fyller 16 år.

Disse medlemmer viser til at barnetrygden som følge av budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet utvides fra 16 til 18 år. Disse medlemmer støtter ikke dette, og viser til at en slik utvidelse av barnetrygden totalt sett innebærer en innstramming overfor barnefamiliene.

Disse medlemmer viser til brev fra Barne- og familiedepartementet datert 24. november 1999, hvor departementet har beregnet totalvirkningen for familier som gjennom 18 år vil motta barnetrygd og forsørgerfradrag etter de ordninger som er etablert gjennom budsjettforliket, sammenliknet med de eksisterende ordningene. Ifølge departementet taper familiene som følge av reduserte satser gjennom 18 år kr 7 054 pr. første og andre barn og kr 21 830 pr. tredje og påfølgende barn sammenliknet med en videreføring og lønnsjustering av satsene fra 1999 gjennom 16 år. En trebarnsfamilie vil tape til sammen kr 35 938 på at barnetrygden fordeles over ytterligere 2 år. Det er ikke en gunstig endring for barnefamiliene.

Disse medlemmer viser til at Høyres alternative budsjett for 2000 styrket barnefamilienes økonomi med 500 mill kroner i forhold til Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (1999-2000), og har merket seg at regjeringspartiene gjennom budsjettforliket med Arbeiderpartiet svekket barnefamilienes økonomi med ytterligere 400 mill kroner utover den innstramming som allerede lå i Regjeringens forslag.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Odelstinget til å fatte følgende

vedtak til lov

om endringer i lov 24. oktober 1946 nr. 2 om barnetrygd

I

I lov 24. oktober 1946 nr. 2 om barnetrygd gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd første punktum skal lyde:

Den som forsørger barn under 18 år som er bosatt i riket, har rett til barnetrygd etter denne lov.

§ 1 nytt tredje ledd skal lyde:

Retten til barnetrygd er betinget av at barnet ikke har inngått ekteskap etter lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap eller registrert partnerskap etter lov 30. april 1993 nr. 40 om registrert partnerskap. Likestilt er utenlandsk ekteskap eller partnerskap som anerkjennes i Norge.

§ 3 tredje ledd første punktum skal lyde:

Trygden løper til og med den kalendermåned barnet fyller 18 år, eller den kalendermåned det inngås ekteskap eller partnerskap, jf. § 1 tredje ledd.

II

Loven trer i kraft 1. mai 2000.

Oslo, i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, den 11. februar 2000

Ågot Valle
fung. leder

Grethe G. Fossum
ordfører og sekretær